

SAMEN MET **sCool**edu

Media Sheriff

Reflecteren over Media

EDUCATIEF PAKKET

Colofon

Dit educatieve pakket werd ontworpen en gepubliceerd door VZW ScoolEdu in het kader van de **leerlijn voor digitale geletterdheid**. Dit ter ondersteuning van digitale sociale verantwoordelijkheid en het leerplan media in het lager en secundair onderwijs.

Voor meer informatie, inspiratie, plezier en educatieve pakketten, surf naar:

<http://sCooledu.org>

Wij zijn ook te vinden op sociale media:

@its_sCool

facebook.com/scooledu

Copyright © VZW ScoolEdu, 2017

Alle rechten voorbehouden.
Het educatieve pakket mag enkel gebruikt worden voor educatieve doeleinden en met correcte bronvermelding (© VZW ScoolEdu). Het educatieve pakket mag onder geen beding gebruikt worden voor commerciële doeleinden.
Auteur: Katja Schipperheijn
Vormgeving: GBL studio

Inhoud

Colofon	2
Inhoud	3
Voorwoord	4
Streefdoel en leerdoelen	4
Doelgroep	5
Minimum aangeraden tijdsbesteding	5
Didactische opbouw en werkvormen	5
Beurtrol Media Sheriff	7
Media Sheriff aan de slag	8
Hoe doe je dat?	8
Reflecteren, wie zijn best doet, kan het leren	8
Creatief aan de slag	10
Digitale inhoud creëren	10
Mogelijke tools en technieken	11
Voordracht en klasgesprek	13
Delen via sociale leerplatformen	14
Uitleiding	15
Bijhorende lespakketten	15
Contact	15

Voorwoord

Beste leerkracht,

Als je op een prettige manier met je leerlingen aan de slag wil gaan rond digitale kennis, vaardigheden en attitudes, kan je dit educatieve pakket hiervoor inzetten. Het educatieve pakket *Media Sheriff* neemt jou en je leerlingen stap voor stap mee op onderzoek in de digitale wereld. Leerlingen nemen de rol van Media Sheriff op om kritisch te reflecteren op digitale technologieën, ze te gebruiken en zo digitale vaardigheden aan te scherpen. Dit educatieve pakket kan opnieuw ingezet worden in daaropvolgende schooljaren. Wij wensen jullie hier alvast veel plezier mee!

Streefdoel en leerdoelen

Kinderen dienen voorbereid te worden op nieuwe technologieën en met nieuwe technologieën. Dit om zich als burger kritisch en actief te kunnen bewegen in en deel te nemen aan de complexe, veranderlijke en gedigitaliseerde wereld. Meer informatie over **digitale vaardigheden** is te vinden in het Europese raamwerk voor digitale vaardigheden, DigCom 2.1 ⁽¹⁾

- ☆ Digitale geletterdheid
- ☆ Informatievaardigheden, waaronder het vinden en verwerken van informatie.
- ☆ Het communiceren en samenwerken in een digitale omgeving en met digitale technologieën, waarbij netiquette en sociale vaardigheden vooropstaan.
- ☆ Het creëren van nieuwe content, waarbij je een duidelijke boodschap kan overbrengen.
- ☆ Cyberveiligheid, waaronder het beschermen van toestellen, persoonlijke data en privacy.
- ☆ Probleemoplossend vermogen door gebruik te maken van digitale technologieën.

Extra leerdoelen

- Ontwikkelen van creatieve vaardigheden, expressie en muzische vorming ondersteund door media.
- Ontwikkelen van een positieve houding tegenover digitale en sociale media.

Doelgroep

Dit educatieve pakket richt zich op het **lager en secundair onderwijs** en maakt geen onderscheid in leeftijd. De aanpak zal vanzelfsprekend verschillen naargelang de leeftijdsgroep en dus ligt er een grote vrijheid bij jou als leerkracht om dit educatieve pakket concreet in te vullen.

Minimum aangeraden tijdsbesteding

- ☆ Elke leerling treedt minimum éénmaal als Media Sheriff op tijdens het schooljaar.
- ☆ Eén week per leerling of per groep leerlingen om de rol van Media Sheriff op te nemen.
- ☆ Wekelijks na elke Media Sheriff, een 15-tal minuten in de klas voor reflectie door middel van een voordracht en eventueel een klasgesprek.

Opm. Deze tijdsbesteding is een richtlijn, dit educatieve pakket omvat namelijk geen vastomlijnde methodiek.

Didactische opbouw en werkvormen

Dit educatieve pakket bevat richtlijnen die een houvast bieden om de vooropgestelde leerdoelen na te streven. Als leerkracht ben je vrij om dit zelf in te vullen of af te wijken van de voorgestelde richtlijnen. In het pakket zijn er concrete tips, extra informatie voor jou en doordenkers voor oudere leerlingen opgenomen.

Dit pakket is een vervolg op het pakket **Sociaal Online**, maar kan ook los hiervan gebruikt worden. Het bijhorende *dagboek Media Sheriff* kan ingezet worden bij leerlingen van het lager onderwijs om hun taak als Media Sheriff en hun reflectieproces te ondersteunen. In het secundair onderwijs kunnen reflectievragen mondeling of schriftelijk meegegeven worden.

Het pakket ondersteunt leerling-gecentreerd onderwijs en vertrekt vanuit zelfsturing en participatie van leerlingen door middel van observatie, kritische reflectie, creatie, communicatie en het delen van kennis en informatie. De leerlingen passen metacognitieve vaardigheden toe en leren op een actieve en betrokken manier over digitale technologieën en met digitale technologieën. Bovendien nemen ze het voortouw in de kennis die in de klas binnengebracht wordt door het maken van de 'lesvoorbereidingen'. Op deze manier wil dit educatieve pakket ook tegemoet komen aan jou als leerkracht. Er is een minimale inspanning vereist om als facilitator op te treden, maar het brengt geen extra werkdruk mee.

Reflectie is hier een zeer belangrijke activiteit en wordt bijgevolg nog verder uitgediept. Hier kan eventueel met de leerlingen op ingegaan worden. Reflectie op digitale vaardigheden en technologieën is een betekenisvol proces waarbij leerlingen zich bewust worden van het gebruik van digitale technologieën en van wat er zich beweegt op dat vlak. Het is een manier om stil te staan bij wat ze online ervaren en tegenkomen en erover na te denken.

Zijn de leerlingen zich er dan niet bewust van? Zelden! Ondanks het feit dat ze als *digital natives* enorm veel met digitale technologieën bezig zijn, zijn ze zich weinig bewust van de processen die er plaatsvinden en wat het met hen doet. Het gebruik van digitale technologieën leidt dus niet per definitie tot digitale vaardigheden en digitale geletterdheid.

TIP

Indien je het pakket *Sociaal Online* hebt doorlopen, kan je ernaar verwijzen. Daar kwam aan bod dat er zich bij het geven en krijgen van likes een mentaal proces afspeelt waar we ons vaak niet bewust van zijn. Zo liken we, zonder dat we het doorhebben, vaak wie we leuk vinden in plaats van wat we leuk vinden.

Door bewust te leren omgaan met zaken, verwerven leerlingen de nodige inzichten om zich als kritische burgers om te stellen ten aanzien van belangrijke maatschappelijke thema's. In de huidige samenleving zijn digitale vaardigheden en technologieën ook zo een relevant thema. Door een kritische en reflectieve houding aan te moedigen bij leerlingen, kunnen ze zich ontpoppen als bewuste en vaardige gebruikers van digitale technologieën.

Tot slot vormt reflectie een belangrijk onderdeel van het leerproces en kan het zelfregulerend leren sterk ondersteunen. Leren wordt krachtiger door reflectie. Leerlingen krijgen een beter inzicht in online processen die zich afspelen en kunnen hier een meer gefundeerd standpunt over innemen. Het analyseren van zaken tijdens reflectie levert bovendien nieuwe kennis en inzichten op.

Doordenker

Diepgaande reflectie houdt ook in dat je een onderscheid leert maken tussen subjectieve gegevens zoals meningen en interpretaties enerzijds en objectieve informatie ofwel feiten anderzijds. Door de leerlingen daar bewust van te maken, leren ze het herkennen en er kritisch mee om te gaan.

Hier kan je eventueel verwijzen naar het educatieve pakket *Sociaal Online*, waar 'Feiten versus fictie' aan bod kwam.

Beurtrol Media Sheriff

Elke leerling komt minstens één keer aan de beurt tijdens het schooljaar om de rol van Media Sheriff op te nemen. Er is bijgevolg nood aan een beurtrol. Je kan deze als leerkracht opstellen samen met de leerlingen of deze door de leerlingen zelf laten uitwerken. Let er hierbij op dat elke leerling betrokken is en akkoord is met de beurtrol.

De periode dat een leerling of meerdere leerlingen als Media Sheriff aangesteld zijn, kan je zelf kiezen. Eén week wordt aangeraden omdat de leerlingen dan voldoende tijd hebben om te reflecteren op sociale en digitale media en technologieën. Een Media Sheriff langer dan een week laten optreden, kan bij de leerlingen leiden tot een verminderde motivatie en betrokkenheid. Als de leerling voor minder dan een week de rol opneemt, kan dit ervoor zorgen dat te weinig relevante kennis en informatie verworven worden. De week nadat de Media Sheriffs aangesteld zijn, kunnen ze de bevindingen van die week creatief uitwerken en voordragen aan de klas. Die week kunnen er weliswaar al nieuwe Media Sheriffs aangesteld zijn.

TIP

Om samenwerkend leren te stimuleren, kan je in plaats van één leerling twee (of meer) leerlingen tegelijk als Media Sheriff aanstellen. Ze gaan samen aan de slag en zo kan je eventueel leerlingen met meer ervaring en kennis van digitale technologieën samenzetten met leerlingen die minder of geen ervaring en kennis hierover bezitten.

Media Sheriff aan de slag

Hoe doe je dat?

Wat doen de leerlingen wanneer ze de rol van Media Sheriff opnemen? Ga hier het best voldoende op in zodat de leerlingen weten wat er concreet van hen verwacht wordt. Toets ook af of de leerlingen het volledig begrijpen en eventueel vragen hebben. Het kan nuttig zijn om dit kort te herhalen telkens als nieuwe Media Sheriffs aangesteld worden.

Het doel is dat de Media Sheriffs tot waardevolle inzichten en ervaringen komen met betrekking tot online gedrag, digitale vaardigheden en digitale technologieën. Wanneer de leerlingen als Media Sheriff aan de slag gaan, nemen ze gedurende een week de taak op zich om buiten de schooluren te observeren en kritisch te reflecteren op sociale en digitale media en het gebruik ervan. Eventueel kan, indien het pakket *Sociaal Online* doorlopen is, ook gereflecteerd worden op de gemaakte online afspraken en op de naleving ervan. Media Sheriffs zullen dus actief nagaan wat er zich online beweegt en wat ze tegenkomen. Dit kunnen zowel positieve als negatieve zaken zijn en kan gaan van ongepaste en gepaste situaties tot nieuwe apps en games.

Reflecteren, wie zijn best doet, kan het leren

Om het reflectieproces van de Media Sheriffs te ondersteunen en richting te geven, zijn er een aantal richtvragen opgesteld. Deze zijn enerzijds gericht op het reflecteren op de sociale afspraken (zie *Sociaal Online*) en op netiquette en anderzijds op het reflecteren op digitale vaardigheden en technologieën.

Reflectie op netiquette, sociale afspraken

- ☆ Wat vond je leuk, mooi of fijn op sociale media? Bijvoorbeeld een mooie foto, een leuke tekst of een fijn gesprek.
- ☆ Wat vond je niet leuk, niet mooi of niet fijn op sociale media?
- ☆ Wat ben je tegengekomen op sociale media dat je niet gepast vond? Bijvoorbeeld iemand dat werd uitgesloten, een ongepaste video of een ongepaste foto.
- ☆ Wat ben je tegengekomen op sociale media dat je gepast vond? Bijvoorbeeld een fijne reactie op iets of een mooi gebaar?

Reflectie op digitale technologieën en digitale vaardigheden

- ☆ Ken je leuke sociale media en leuke apps?
- ☆ Heb je nieuwe sociale media en apps leren kennen?
- ☆ welke nieuwe ICT tools heb je leren kennen?
- ☆ Welke nieuwe ICT tools zou je graag gebruiken om je creatieve synthese mee vorm te geven?
- ☆ Welke ICT tools gebruik je in functie van je hobby's? Bijvoorbeeld een muziek app ter ondersteuning van je lessen op de muziekschool of om gitaar te leren spelen.
- ☆ Heb je zelf al eens iets geprogrammeerd of gecodeerd? Zo ja, wat?
- ☆ Ken je leuke programma's of software waar je al spelend kan leren coderen? Zo ja, welke?
- ☆ Welke nieuwe games/spelletjes heb je leren kennen?
- ☆ Welke nieuwe games/spelletjes heb je gespeeld?
- ☆ Waarom zijn ze zo leuk en waar moet je op letten tijdens het spelen?

Algemene reflectie

- ☆ Welke tips heb je voor de volgende Media Sheriff? Waar kan die best op letten? Bijvoorbeeld websites waar je nieuwe apps of games kan leren kennen. Bijvoorbeeld zaken waar die mee moet opletten
- ☆ Wil je nog iets vertellen over sociale media, nieuwe apps, online programma's enzovoort?

Deze richtvragen kunnen overgenomen, uitgebreid of aangepast worden. De vraagstelling zo formuleren dat ze geschikt is voor de leeftijd van de leerlingen laten we aan jou over. Let bij eventuele aanpassingen op dat de vragen niet op een suggestieve manier gesteld worden.

Voor de leerlingen uit het lager onderwijs hebben we deze vragen in een leuk dagboekje (*Dagboek Media Sheriff*) gegoten. Achteraan in dit educatieve pakket vind je de website waar je dit kan bestellen. Dit geeft hun een houvast om het reflectieproces vorm te geven en hierin kunnen ze eventueel hun bevindingen als Media Sheriff noteren. Voor leerlingen die niet of onvoldoende kunnen schrijven, raden we aan om deze opdracht in samenwerking te doen met de voogd, ouders of andere volwassenen. Op deze manier kan ook ingezet worden op ouderparticipatie. Indien de leerlingen geen gebruik maken van het dagboekje, kunnen ze hun bevindingen zelf bijhouden of reeds creatief uitwerken (zie volgende stap).

Creatief aan de slag

Digitale inhoud creëren

Zodra de leerlingen de rol van Media Sheriff doorgegeven hebben aan andere leerlingen, gaan ze creatief aan de slag. De bevindingen, ervaringen en kennis die ze verzameld hebben tijdens hun week als Media Sheriff kunnen ze bundelen en creatief vormgeven aan de hand van digitale technologieën. Ze gaan met andere woorden **digital content** creëren. Door het actief verwerken, omvormen en overlopen van de zaken draagt deze opdracht ook bij tot het reflectieproces van de leerlingen.

EXTRA INFORMATIE

Het creëren van digitale inhoud is een belangrijke deelcompetentie van digitale vaardigheden. Het gaat om het ontwikkelen van digitale inhoud of content, het integreren en herwerken van digitale content, kennis over licenties en copyright en programmeren.

Net zoals bij het opnemen van de rol van Media Sheriff volbrengen de leerlingen deze opdracht buiten de schooluren. Wij raden aan hier telkens minstens een week voor uit te trekken zodat ze voldoende digitale vaardigheden kunnen inzetten om een creatief en uniek resultaat te bekomen. Indien Media Sheriffs per twee of in groep hebben gewerkt, kunnen ze het best samen deze opdracht uitwerken. Wat betreft jongere leerlingen zal deze opdracht uiteraard te hoog gegrepen zijn. Eventueel kan je met de leerlingen een alternatieve opdracht uitwerken.

TIP

Met jongere leerlingen kan je klassikaal aan de slag gaan met of eventueel zonder het gebruik van digitale technologieën. Zo kunnen ze ook samen met jou iets leuks knutselen, zoals een tekening omtrent digitale technologieën.

Het is natuurlijk leuk om de leerlingen hier grotendeels zelfsturend te laten zijn. Geef ze voldoende ruimte en vrijheid. Ze kunnen zelf bepalen hoe ze het uitwerken. Het voordeel hiervan is dat ze betrokken zijn, hun talenten kunnen tonen en hun creativiteit naar boven laten komen.

Het zal deze creatieve uitwerking zijn die de leerlingen in de klas of in de groep voordragen om kennis en ervaringen te delen (zie volgende stap). Dit vormt bij wijze van spreken de 'lesvoorbereiding' en leunt dan ook sterk aan bij *flipped learning*.

EXTRA INFORMATIE

Flipped learning is een pedagogisch-didactische aanpak waarbij de leerling de kennis en vaardigheden verwerft en verwerkt in de thuiscontext. De synthese van deze kennis en vaardigheden vormt dan de lesvoorbereiding. In de klas gaan ze dit voordragen en dus kennis overdragen aan andere leerlingen en eventueel samen reflecteren. De klascontext vormt in dat geval een interactieve, dynamische leeromgeving. De leerlingen nemen met andere woorden het voortouw in het voorbereiden en uitvoeren van de lessen. Dit heeft als voordeel dat er op een actieve en diepgaande manier geleerd wordt.

Mogelijke tools en technieken

We raden aan om deze opdracht te laten uitvoeren aan de hand van digitale technologieën zodat die bijdraagt tot de vooropgestelde leerdoelen. Er hoeft zelfs geen geschreven tekst aan te pas te komen. Stimuleer de leerlingen om nieuwe toepassingen en technologieën te gebruiken zodat ze hun creativiteit en vaardigheden kunnen toepassen en aanscherpen. Het geeft hun de kans om nieuwe digitale technologieën te proberen en eventueel talenten te ontdekken en te ontwikkelen. Indien er geen richtlijnen worden aangereikt, zullen leerlingen mogelijk teruggrijpen naar veelgebruikte toepassingen zoals Powerpoint-presentaties en Prezi.

TIP

Leerlingen die in de thuiscontext geen toegang hebben tot digitale technologieën kan je eventueel op school de opdracht laten uitvoeren, een toestel uitlenen of aanraden naar de bibliotheek te gaan waar er gratis toegang is tot computers.

De leerlingen kunnen op verschillende manieren te werk gaan. Wij geven alvast een aantal mogelijke tools die je aan de leerlingen kan voorstellen. Zo kunnen ze een online collage maken, een blog, een tekening, een YouTube-video, een filmpje, een online mindmap of een online artikel. Ze kunnen natuurlijk ook verschillende technieken combineren om tot een uniek resultaat te komen. De links naar verschillende tools zijn achteraan opgenomen in dit educatieve pakket.

Voordracht en klasgesprek

Dit onderdeel zorgt ervoor dat leerlingen bijleren van elkaar, kennis opbouwen en eventueel ervaringen met elkaar uitwisselen. Hier is met andere woorden sprake van sociaal leren.

Het is de bedoeling dat de opgedane kennis en ervaringen gedeeld worden met jou en de klasgroep. Hiertoe kunnen de leerlingen hun creaties voordragen in de klas. Voor elke voordracht kan een 15-tal minuten uitgetrokken worden. Wij raden aan de voordracht van elke leerling of elk groepje te laten plaatsvinden net nadat ze die creatief hebben uitgewerkt. Vanzelfsprekend vervalt deze opdracht bij jongere leerlingen.

Eventueel kan je na elke voordracht een klasgesprek op gang brengen om het reflectieproces en de kennisconstructie verder uit te diepen. Door dit eraan te koppelen, wordt er blijvend gepraat over nieuwe digitale technologieën, online gedragingen, ervaringen en kennis. Bovendien komen er verschillende visies naar voren die aan elkaar getoetst kunnen worden. Leerlingen kunnen zo komen tot inzicht in en begrip voor elkaars visies en meningen. Ze leren ook begrijpen dat anderen bepaalde zaken of situaties anders bekijken en daardoor andere standpunten innemen. Bijgevolg kan dit leiden tot meer openheid en respect voor elkaar. Tot slot kunnen leerlingen door de nieuwe inzichten zelf nieuwe visies ontwikkelen.

Je kan hier als leerkracht de rol van facilitator opnemen. Door goede en niet-suggestieve vragen te stellen, kan je alle leerlingen betrekken in en laten nadenken bij wat naar voren gebracht wordt. Tracht hier neutraal te blijven en waarom-vragen te vermijden bij jongere leerlingen, aangezien die moeilijk te beantwoorden zijn voor de kinderen.

Doordenker

- Je vertelde over... . Wat vond je daar juist cool of niet cool aan?
- Wat zou je anders doen bij de zaken die je online hebt gezien en waar je niet mee akkoord gaat?
- Wat zou je als tip willen geven aan de betrokken personen?
- Welke online afspraken (zie educatief pakket Sociaal Online) heb je terug zien komen gedurende je periode als Media Sheriff?
- Heb je dit vaker gezien?
- Wil iemand anders hier nog iets over vertellen?

Delen via sociale leerplatformen

Een leuke aanvulling kan zijn om de leerlingen hun creaties online te laten publiceren. Dit kan bijvoorbeeld op het online leerplatform van de school, een wiki of een klasblog. Op deze manier kunnen ze toegankelijk gemaakt worden voor andere klassen, andere scholen en de ouders. Je kan bijgevolg inzetten op ouderbetrokkenheid door de creaties te publiceren.

Bovendien kan dit de aanzet vormen om er verder mee aan de slag te gaan en de leerlingen extra opdrachten te laten doen. Ze kunnen reageren op en in dialoog treden over elkaars online publicaties en ervaringen delen. Hier kan je je creativiteit de vrije loop laten.

TIP

Laat de leerlingen de creaties delen met elkaar via sociale leerplatforms om digitale sociale verantwoordelijkheid en reflectie extra te stimuleren.

Uitleiding

Bijhorende lespakketten

Contact

sCooledu VZW
Markgravelei 11
2018 Antwerpen
BELGIUM
+32 495 53 57 54
info@sCooledu.org
<http://sCooledu.org>

SCOOLEDU

Jouw Community voor sociale media- & digitale geletterdheid